

POSTANOWIENIE

Dnia 14 marca 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Krzysztof Pietrzykowski (przewodniczący)

SSN Irena Gromska-Szuster

SSN Agnieszka Piotrowska (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku J. B.
przy uczestnictwie J. B. i G. G.
o stwierdzenie nabycia spadku,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 14 marca 2013 r.,
zażalenia uczestnika J. B.
na postanowienie Sądu Okręgowego w W.
z dnia 10 października 2012 r.,

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

W dniu 2 grudnia 2011 r. J. B. wniósł o stwierdzenie, że spadek po zmarłej B. B., matce wnioskodawcy, na podstawie testamentu własnoręcznego z dnia 16.10.2010 roku nabyli w równych częściach wnioskodawca oraz jego siostra, a córka spadkodawczyni, G. G. Uczestnik postępowania, mąż spadkodawczyni oraz ojciec wnioskodawcy i uczestniczki J. B. domagał się z kolei stwierdzenia, że dziedziczy spadek po zmarłej na podstawie własnoręcznego testamentu B. B. z dnia 26 grudnia 2010 r., który zaginął i nie został odnaleziony. Na rozprawie w dniu 20 lutego 2012 r. uczestnik J. B. zakwestionował ważność testamentu holograficznego z dnia 16 października 2010 r. sporządzonego na rzecz jego dzieci i wniósł o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu grafologii na okoliczność autentyczności pisma spadkodawczyni. Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego, w ramach którego Sąd I instancji przesłuchał wskazanych przez J. B. świadków na okoliczność istnienia własnoręcznego testamentu B. B. z dnia 26 grudnia 2010 r., i jego treści, Sąd Rejonowy stwierdził postanowieniem z dnia 5 marca 2012 roku, że spadek po B. B., zmarłej w dniu 16 października 2011 roku w W., nabył w całości mąż J. O. B.

Rozpoznając apelację pozostałych uczestników postępowania od tego orzeczenia Sąd Okręgowy zanegował prawidłowość ustaleń faktycznych Sądu Rejonowego co do istnienia zaginionego testamentu z dnia 26 grudnia 2010 r., dokonując odmiennej oceny wiarygodności i mocy dowodowej zeznań świadków, zwłaszcza siostry J. B. - G. B.-Z. jako osoby bliskiej zainteresowanego rozstrzygnięciem. W efekcie uznał, że konieczne jest przeprowadzenie postępowania dowodowego co do ważności zakwestionowanego przez J. B. testamentu własnoręcznego z dnia 16.10.2010 roku powołującego do spadku J. B. i G. G., co skutkowało uchyleniem zaskarżonego postanowienia i przekazaniem sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c.

W zażaleniu na to postanowienie uczestnik J. B. domagał się uchylenia zaskarżonego postanowienia i utrzymania w mocy wyroku Sądu I instancji (powinno być postanowienia). W uzasadnieniu zażalenia skarżący podniósł, że nie

zgadza się z oceną Sądu Okręgowego, iż nie udowodnił istnienia i treści własnoręcznego testamentu B. B. z dnia 26 grudnia 2010 roku, który zaginął, ponieważ wbrew tej ocenie uczestnik przedstawił dowody na istnienie tego testamentu powołującego go do spadku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 394¹ §1¹ k.p.c. - w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 233, poz. 1381), która weszła w życie z dniem 3 maja 2012 r. - zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje stronie także w razie uchylenia przez sąd drugiej instancji wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Obowiązujący aktualnie model apelacji pełnej zakłada, że sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę merytorycznie w granicach zaskarżenia, dokonuje własnych ustaleń faktycznych, bazując na materiale zebranym w pierwszej instancji, prowadząc w razie potrzeby własne postępowanie dowodowe oraz stosuje właściwe przepisy prawa materialnego. Postępowanie apelacyjne powinno więc co do zasady zakończyć się wydaniem merytorycznego rozstrzygnięcia kończącego spór pomiędzy stronami. Zgodnie z art. 386 § 4 k.p.c., poza wypadkami określonymi w § 2 i 3, sąd drugiej instancji może uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania tylko w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Cytowane przepisy mają odpowiednie zastosowanie przez art. 13 par. 2 k.p.c. także do postępowania nieprocesowego.

W rozpatrywanej sprawie orzeczenie kasatoryjne Sądu Okręgowego uznać należy za prawidłowe i zgodne z art. 386 § 4 k.p.c., albowiem wobec zakwestionowania przez Sąd Odwoławczy podstawowego ustalenia faktycznego decydującego o stwierdzeniu nabycia spadku przez uczestnika J. B. na podstawie testamentu zaginionego istnieje konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości w odniesieniu do testamentu holograficznego B. B. z dnia 16.10.2010 roku sporządzonego na rzecz jej dzieci, zwłaszcza, że w toku postępowania przed Sądem I instancji J. B. zgłosił zarzuty dotyczące ważności

tego testamentu oraz stosowny wniosek dowodowy. Jego oddalenie przez Sąd I instancji było konsekwencją przyjęcia przez ten Sąd odmiennej koncepcji rozstrzygnięcia prowadzącej do stwierdzenia, że spadek po zmarłej dziedziczy mąż spadkodawczyni na podstawie zaginionego testamentu własnoręcznego. Doszło więc do nierozpoznania istoty sprawy, którą jest ustalenie w niniejszej sprawie ważności testamentu przedstawionego przez syna zmarłej spadkodawczyni wnioskodawcę J. B. i prawidłowego określenia kręgu spadkobierców.

Zażalenie uczestnika postępowania J. B., kwestionujące orzeczenie Sądu Okręgowego skupia się w istocie na merytorycznej krytyce zasadności dokonanej przez Sąd Okręgowy oceny dowodów i poczynionych przez ten Sąd ustaleń faktycznych, a nie na braku podstaw do wydania rozstrzygnięcia kasatoryjnego. Także z tych względów zażalenie jako bezzasadne podlegało oddaleniu (art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398¹⁴ k.p.c. w zw. z art. 108 § 2 k.p.c.).